

**АЛСЫН ХАРАА 2050” МОНГОЛ УЛСЫН УРТ ХУГАЦААНЫ БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГТ НИЙГМИЙН
ДААТГАЛЫН ЧИГЛЭЛЭЭР ТУСГАГДСАН ЗОРИЛТ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ**

№	Зорилт арга хэмжээний дугаар	Үндэслэж байгаа бодлогын баримт бичиг	Зорилтот түвшин	Гүйцэтгэлийн хувь (хүрээгүй бол шалтгаан, нөхцөл тайлбар)
1	3.1.1.	Албан бус салбарт хөдөлмөр эрхэлж байгаа иргэд, малчдыг нийгмийн даатгалд даатгуулах тусгай хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.	<p>Энэхүү зорилтын хүрээнд Улсын Их Хурлын чуулганы 2023 оны 07 дугаар 07-ны өдрийн нэгдсэн хуралдаанаар баталж, 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн мөрдөж байгаа Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуульд дараах заалтууд тусгагдсан. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.21 дэх хэсэгт гурав хүртэлх насны хүүхдээ асарч байгаа эх сайн дурын даатгалд даатгуулбал түүний тодорхойлсон орлогын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнд ногдох орлогоос тэтгэвэр, тэтгэмжийн даатгалын шимтгэлийн 50 хувийг тэтгэмжийн даатгалын сангаас болон улсын төсвөөс хариуцахаар; - Хуулийн 21.22 дахь хэсэгт эмнэлгийн хяналтад байдаг, байнгын асаргаа шаардлагатай 18 хүртэлх насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдээ асарч ажил хөдөлмөр эрхлээгүй эх, эсхүл эцэг сайн дурын даатгалд даатгуулбал түүний тодорхойлсон орлогын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнд ногдох орлогоос тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн 50 хувийг улсын төсвөөс хариуцахаар; - Хуулийн 21.23 дахь хэсэгт малчин, туслах малчин сайн дурын даатгалд даатгуулбал түүний тодорхойлсон орлогын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнд ногдох орлогоос тэтгэвэр, тэтгэмжийн даатгалын шимтгэлийн 50 хувийг улсын төсвөөс хариуцахаар тус тус заасан. <p>Сайн дурын даатгалд 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар 0-3 насны хүүхдээ асарч байгаа сайн дурын даатгалд даатгуулагч 3.4 мянган эхийн төлөх шимтгэлийн хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнд ногдох хэсгийн 50 хувь буюу 0.5 тэрбум төгрөгийг тэтгэмжийн даатгалын сангаас, 2.1 тэрбум төгрөгийг улсын төсвөөс, нийт</p>	100

			<p>2.6 тэрбум төгрөг, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдээ асарч байгаа сайн дурын даатгалд даатгуулагч 2.4 мянган эх /эцэг/-ийн хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнд ногдох тэтгэврийн даатгалын шимтгэлд 3.5 тэрбум төгрөгийг улсын төсвөөс тус тус хариуцан төлж, эдгээр иргэдийг нийгмийн даатгалд хамруулсан.</p> <p>Мөн Нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлэх зорилгоор Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын 2024 оны “2024 оныг нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлэх жил болгон зарлах тухай” А/61 дүгээр тушаалыг батлуулж, сайн дурын даатгалд 2024 онд 34.7 мянган даатгуулагчийг, үүнээс 7.5 мянган малчныг шинээр хамруулах төлөвлөгөөг аймаг, дүүргийн Нийгмийн даатгалын газрын дарга нарын 2024 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгасан.</p> <p>2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар 25.4 мянган иргэнийг сайн дурын даатгалд шинээр, үүнээс 8.7 мянган малчныг сайн дурын даатгалд хамруулсан дүнтэй байна.</p>	
2	3.1.2.	Нийгмийн даатгалын хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно	<p>Нийгмийн даатгалын хууль, эрх зүйн шинэчлэлийн хүрээнд Засгийн газраас өргөн мэдүүлсэн Нийгмийн даатгалын багц хууль /шинэчилсэн найруулга/-ийг Улсын Их Хурлын чуулганы 2023 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн нэгдсэн хуралдаанаар /Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хууль, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэмжийн тухай хууль, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тэтгэвэр. тэтгэмж, төлбөрийн тухай хууль/ баталж, нийгмийн даатгалын байгууллага 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс мөрдөн ажиллаж байна.</p> <p>Дээрх хуулиудыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой Засгийн газрын тогтоол, Сайдын тушаал, Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн тогтоол, Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын тушаалаар 69 дүрэм, журам, заавар шинээр батлуулахаас 2024 оны эхний 8 сард 59 дүрэм, журам, зааврыг батлуулсан байна. Үүнээс Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын тушаалаар 10 дүрэм, журам, заавар батлуулахаас 8 дүрэм, журам, зааврыг баталж хууль, дүрэм, журам, зааврыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой 10 зөвлөмж, 4 чиглэл, 11 шийдвэрийг аймаг, дүүргийн нийгмийн даатгалын газруудад хүргүүлэн, хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллаж байна. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нийгмийн даатгалын багц хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой 1; 	90

			<ul style="list-style-type: none"> - Тэтгэвэр, тэтгэмжтэй холбоотой 10; - Шимтгэлтэй холбоотой 10; - Сайн дурын даатгалтай холбоотой 1; - Маягтын загвар, аргачлалтай холбоотой 1; - Нэрийн данстай холбоотой 1; 	
3	3.1.5.	<p>Нийгмийн даатгалын мэдээллийн системийг боловсронгуй болгож, хяналтыг сайжруулж, нутгийн захиргааны байгууллагатай хамтран өрхийн болон хувиараа үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийг нийгмийн даатгалд заавал даатгуулах чиглэлээр сургалт, сурталчилгаа хийнэ.</p>	<p>1. Нийгмийн даатгалын салбарын хэмжээнд 2024 оны 01 дүгээр сараас эхлэн Иргэний цахим систем, Ажил олгогчийн цахим систем, Нийгмийн даатгалын цахим систем болон Лавлагааны цахим системүүдийг үе шаттайгаар нэвтрүүлж эдгээр системүүдийг ашиглан 24/7 цагийн горимоор нийгмийн даатгалын үйлчилгээг үзүүлж байна. Тухайлбал:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2024 оны 01 дүгээр сард хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж, жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж, нас барсан даатгуулагчийн гэр бүлийн гишүүнд олгох тэтгэмж, ажилгүйдлийн тэтгэмж, сайн дураар даатгуулах гэрээ байгуулах, шинээр тэтгэвэр тогтоолгох үйлчилгээг нэвтрүүлсэн. Эдгээр үйлчилгээг нэвтрүүлснээр эхний 8 сарын байдлаар нийгмийн даатгалын үйлчилгээг авах нийт 347.5 мянган хүсэлт ирснээс 219.1 мянга нь цахимаар илгээж, 128.4 мянга нь нийгмийн даатгалын байгууллагад биеэр ирж хүсэлтээ өгсөн байна. Үүнд: • Сайн дурын даатгалын гэрээ байгуулах, сунгах, шимтгэл төлөх нийт 125.4 мянган хүсэлтээс 13.4 мянган хүсэлтийг иргэний цахим системээр, 112.0 мянган хүсэлтийг нийгмийн даатгалын цахим системээр хүлээн авч тооцоолон 99.3 хувийг шийдвэрлэсэн байна; • Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж авах хүсэлт, нас барсан даатгуулагчийн ар гэрт олгох тэтгэмж авах хүсэлт, жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж тогтоох, олгох, ажилгүйдлийн тэтгэмж тогтоох, олгох нийт 161.6 мянган хүсэлтээс 115.0 мянган хүсэлтийг иргэний цахим системээр, 46.6 мянган хүсэлтийг нийгмийн даатгалын цахим системээр хүлээн авч тооцоолон 92.4 хувийг шийдвэрлэсэн байна. • Өндөр нас, хөдөлмөрийн чадвар алдсаны, тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр шинээр тогтоолгох, мөн тэтгэврээ өөрчлөн тогтоолгох 59.4 мянган иргэний хүсэлтийг хүлээн авч нийгмийн даатгалын цахим системээр үйлчилгээ үзүүлж тооцоолон 92.8 хувийг шийдвэрлэсэн байна. 	90

			<ul style="list-style-type: none">➤ Давхардсан тоогоор нийтдээ 4.2 сая тэтгэвэр авагчийн тэтгэвэр олголтыг цаг хугацаанд нь хийсэн байна. ➤ Ажил олгогчийн тайлангийн цахим систем:<ul style="list-style-type: none">• 2024 оны 02 дугаар сарын 15-наас эхлэн ажил олгогчийн шимтгэлийн тайланг хүлээн авах системийг нэвтрүүлсэн. Үүний үр дүнд давхардсан тоогоор 373.2 мянган ажил олгогч, 5.7 сая гаруй албан журмаар даатгуулагчийн 1-7 дугаар саруудын НДШ-ийн тайланг илгээсэн байна.• Ажил олгогчоос илгээсэн 1-7 дугаар сарын НДШ-ийн тайланг нийгмийн даатгалын байцаагч хүлээн авч шалгасны дараа систем автоматаар баталгаажуулах үйлдэл хийж байгаа бөгөөд нийт илгээсэн тайлангийн 99.4 хувийг баталгаажуулсан байна.• Тухайн сард үйл ажиллагаа эрхлээгүй ажил олгогч Х /икс/ тайлан илгээх боломжийг бүрдүүлсэн. ➤ Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн лавлагаа:<ul style="list-style-type: none">• 2024 оны 03 дугаар сарын 15-ны өдрөөс даатгуулагч, ажил олгогч нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн лавлагаагаа цахимаар авах үйлчилгээг нэвтрүүлсэн. Үүний үр дүнд цахим системээс нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн 89.2 гаруй мянган QR кодтой лавлагааг авсан байна. ➤ Нийгмийн даатгал аппликейшн:<p>2024 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрөөс иргэд даатгуулагчид зориулсан “Нийгмийн даатгал” аппликейшний хувилбарыг шинэчлэн боловсруулан нэвтрүүлсэн. Уг аппликейшнээр сайн дураар даатгуулах 4 төрлийн гэрээ байгуулах хүсэлт илгээх, сайн дурын даатгалын шимтгэл төлөх, QR кодтой нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн лавлагаа авах, мөн тэтгэврийн мөнгөн хуримтлалын тооцоолол болон нийгмийн даатгалын үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээ мэдээлэл харах боломжтой юм.</p>	
--	--	--	---	--

		<p>➤ Өндөр насны тэтгэврийн тусгай зохицуулалт:</p> <ul style="list-style-type: none">• Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасны дагуу өндөр насны тэтгэвэр авч байсан тэтгэвэр авагч нас барсан тохиолдолд хуульд заасан болзол нөхцөлийг хангасан түүний нөхөр, эхнэрийн өндөр насны тэтгэврийг 20 хувиар нэмэгдүүлэх боломжийг бүрдүүлсэн бөгөөд одоогийн байдлаар нийтдээ 1,248 тэтгэвэр авагч энэхүү үйлчилгээнд хамрагдсан байна. <p>➤ Тэтгэврийн нөөц санд байршуулах мөнгөжүүлсэн орлого:</p> <ul style="list-style-type: none">• Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасны дагуу 2024 онд тэтгэврийн даатгалын санд шимтгэл ногдуулж, төлөлт нь хийгдсэн албан журмаар болон сайн дураар даатгуулагчийн сарын цалин хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос нийтдээ 2 хувиар тооцон тэтгэврийн нөөц санд байршуулах мөнгөжүүлсэн орлогын тооцооллыг хийсэн. 2024 оны 08 дугаар сарын байдлаар мөнгөжүүлэхэд бэлэн 974.0 мянган даатгуулагчийн 212.3 тэрбум төгрөг байна. Мөн тэтгэврийн нөөц санд байршуулах мөнгөжүүлэхээр тооцсон орлогыг Иргэний цахим систем болон Нийгмийн даатгал аппликейшнээр харуулах боломжийг бүрдүүлсэн <p>Түүнчлэн иргэд даатгуулагч, ажил олгогчийн нийгмийн даатгалын шимтгэлийн лавлагаа, тодорхойлолт болон тэтгэвэр тогтоолтын хуудсыг төрийн цахим үйлчилгээний нэгдсэн портал E-mongolia-гаас авах боломжийг бүрдүүлсэн. Нийгмийн даатгалын байцаагч, ажилтнуудын гар ажиллагаа багасч, ажлын ачаалал тэнцвэржиж, иргэдэд зөвлөгөө өгөх, үйлчлэх ажилдаа илүү цаг зарцуулах боломж бүрдэнэ.</p> <p>2. Нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлэх, хууль тогтоомжийг сурталчлах зорилгоор ажил олгогч, иргэд даатгуулагчид чиглэсэн 1,012 удаагийн танхимын болон цахим сургалтад 4,694 аж ахуйн нэгжийн 49,013 иргэд, даатгуулагчийг хамруулсан.</p> <p>Мөн салбарын хэмжээнд 85 удаагийн явуулын үйлчилгээнд 52,721 иргэд даатгуулагч, 71 удаагийн нээлттэй хаалганы өдөрлөгт 22,885 нийт 156 удаагийн</p>	
--	--	--	--

			арга хэмжээнд 75,606 иргэд даатгуулагчдад нийгмийн даатгалын талаар зөвлөгөө мэдээлэл өгч ажилласан.	
4	3.1.6.	Нийгмийн даатгалын сангийн хөрөнгө оруулалтын бодлогыг тодорхойлно	<p>Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуульд нийгмийн даатгалын сангийн хөрөнгийн удирдлагыг сайжруулахтай холбоотой “Нийгмийн даатгалын сангийн хөрөнгө оруулалтын удирдлага” гэсэн 13 дугаар зүйлийн заалтыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Засгийн газрын 2024 оны “Засгийн газар болон Монголбанкны үнэт цаас худалдан авах хөрөнгийн хэмжээг батлах тухай” 14 дүгээр тогтоолоор 2024 онд сангийн чөлөөт үлдэгдлээс Засгийн газрын урт хугацаат бонд, Монголбанкны үнэт цаас худалдан авахад зарцуулах хөрөнгийн хэмжээг 300.0 тэрбум төгрөгөөр баталсан. Үүний дагуу 2024 оны 02 дугаар сард Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам болон Сангийн яаманд Засгийн газрын бонд худалдаж авах хүсэлт хүргүүлсэн. - Мөн 2024 оны 06 дугаар сард Төрийн сангийн нэгдсэн дансанд байршиж буй нийгмийн даатгалын сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд хүү тооцуулах, Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн дагуу хугацаатай мөнгөн хадгаламж байршуулах талаар ХНХЯ болон Сангийн яаманд санал хүргүүлсэн. - Монголбанкнаас тогтоосон банкны үйл ажиллагааны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг хангасан, банкны системд нөлөө бүхий 5 арилжааны банканд хадгаламж хэлбэрээр байршуулах мөнгөн хөрөнгийн саналыг НДҮЗ-өөр хэлэлцүүлэн шийдвэрлүүлэхээр 2024 оны 01/1765 дугаар албан бичгээр НДҮЗ-ийн ажлын албанд хүргүүлсэн. - НДҮЗ-ийн 2023 оны “Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг арилжааны банканд байршуулах мөнгөн хадгаламжийн 2024 оны хүүгийн доод хэмжээг батлах тухай” 22 дугаар тогтоолоор арилжааны банканд байршуулах мөнгөн хадгаламжийн 2024 оны хүүгийн доод хэмжээг 13.07 хувиар баталсан. - Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 254 дүгээр тогтоолоор “Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг санхүүгийн хэрэгсэлд хөрөнгө оруулах журам”-ыг баталсан. <p>Нийгмийн даатгалын багц хууль хэрэгжсэнээр Нийгмийн хамгаалал ба даатгалын тогтолцооны шинэчлэлийн 2 дугаар үе шатанд Нийгмийн даатгалын сангийн хөрөнгө оруулалтын бодлогыг хэрэгжүүлэх боломжтой байна.</p>	70

5	3.1.8.	Тэтгэврийн даатгалын хагас хуримтлалын тогтолцоонд хэсэгчлэн шилжүүлж, 1979 оноос хойш төрсөн даатгуулагчийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг бодит хуримтлал болгоно.	<p>Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн 29 дүгээр зүйлд “Тэтгэврийн нөөц санг бүрдүүлэх, мөнгөжүүлсэн орлогыг өвлүүлэх”, 29 дүгээр зүйлийн 29.3.1-д “тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн хувь хэмжээний ажил олгогчийн 1.0. даатгуулагчийн 1.0, нийт 2.0 хувийн, сайн дурын даатгуулагчийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн хувь хэмжээний 2.0 хувийн шимтгэлийн орлогыг “Тэтгэврийн нөөц санг бүрдүүлэх. мөнгөжүүлсэн орлогыг өвлүүлэх” гэж заасны дагуу тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн 2 хувийг тэтгэврийн нөөц санд байршуулж байна.</p> <p>Тус санд 2024 оны 8 сарын 11-ний өдрийн байдлаар 177.0 тэрбум төгрөгийг тэтгэврийн нөөц санд байршуулаад байна.</p>	100
Дундаж үнэлгээ			90	